

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: **M.**, bytom P., zastúpenej J., bytom P., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Prešove**, Námestie mieru č. 2, Prešov, **za účasti: 1/** Lesy Slovenskej republiky, š. p., Odštepny závod P., **2/** Pôdohospodárske družstvo P., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu zo dňa 17. júla 2007 č. OPÚ-2007/233-5 BE, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp 26/07-14 zo dňa 9. júna 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4Sp 26/07-14 zo dňa 9. júna 2008 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca rozhodol tak, že navrhovateľka ako oprávnená osoba podľa § 2 ods. 1, písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon), splňa

podmienky podľa § 3 ods.1, písm. d/ na navrátenie vlastníctva k pozemku, ktorý prešiel do vlastníctva štátu na základe zákona č. 81/1949 Zb. v roku 1950 a navrátil jej vlastníctvo k žiadanému pozemku v podiele $\frac{1}{2}$. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho dospel k názoru, že v správnom konaní bolo preukázané, že navrhovateľka ako oprávnená osoba včas podala žiadosť o navrátenie vlastníctva a súčasne, že spĺňa zákonné podmienky pre navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku zapísanému v pozemkovej knihe vl. č. 933 ako parc. č. 1619, les vo výmere 2 ha 88a 45m² podľa § 3 ods.1, písm. d/ reštitučného zákona, pretože pozemok prešiel do vlastníctva JRD M. (P.) v rozhodnej dobe na základe zákona č. 81/1949 Zb., pôvodným vlastníkom tohto pozemku v celosti bola matka navrhovateľky A., ktorá zomrela dňa 26.3.1990 a dedičstvo po nej bolo prejednané rozhodnutím Štátneho notárstva v Prešove zo dňa 18.6.1990 č. D 592/1990. Konštatoval, že z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 reštitučného zákona, ktoré citoval, jednoznačne vyplýva, že nárok na navrátenie vlastníctva si mohli uplatniť ako právni nástupcovia po nebohej A. navrhovateľka (dcéra) a V. a J. (deti po nebohej setre navrhovateľky R.). Poukázal na to, že vzhľadom k tomu, že v predmetnej veci si nárok uplatnila iba navrhovateľka, odporca mohol rozhodnúť len o jej nároku, tzn., že jej mohol priznať len zákonný podiel na ňu pripadajúci, t. j. $\frac{1}{2}$ po matke A., rod. P., vychádzajúc z rozhodnutia Štátneho notárstva v Prešove zo dňa 18.6.1990 č. D 592/1990. Nezohľadnil skutočnosť, že ostatní dedičia žiadali, aby ich podiel pripadol navrhovateľke z dôvodov, že pokiaľ deti oprávnenej osoby mali záujem, aby ich podiely pripadli navrhovateľke, bolo potrebné, aby si títo dedičia uplatnili svoj reštitučný nárok samostatne. Krajský súd považoval rozhodnutie odporcu za správne a zákonné, a preto ho podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

Rozhodovanie o náhrade trov konania krajský súd odôvodnil podľa § 250k ods. 1 O.s.p.. Vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania, pretože navrhovateľka bola v konaní neúspešná, z ktorých dôvodov jej nevzniklo právo na náhradu trov konania a odporcovi zákon náhradu trov konania nepriznáva.

Proti uvedenému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolala navrhovateľka, žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zaviazne odporcu, aby jej navrátil vlastníctvo k žiadanej nehnuteľnosti v celom rozsahu. Nesúhlasila s názorom súdu prvého stupňa uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku,

ako aj s názorom správneho orgánu, v zmysle ktorého nemá právo na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku v celosti. Konštatovala, že správny orgán vykonal dokazovanie vo veci nedostatočne, v konaní nezistil riadne a úplne skutkový stav veci a vec nesprávne právne posúdil. Poukázala na to, že v prejednávanej veci bolo preukázané, že jedinou dedičkou po A. bola ona, keďže ostatní dedičia sa svojich dedičských podielov vzdali v jej prospech, z ktorých dôvodov na základe dedičského rozhodnutia Štátneho notárstva v Prešove požiadala o prinavrátenie vlastníctva k pozemku E-KN č. 1619 v celom rozsahu. Považovala za nelogické, aby spoludedičia žiadali o prinavrátenie vlastníctva k pozemku v podiele $\frac{1}{2}$, keď sa celého dedičstva vzdali v jej prospech, ktorú skutočnosť potvrdili aj svojimi plnomocenstvami zo dňa 12.9.2007, kde výslovne súhlasili s tým, aby jej boli priznané vlastnícke práva na ich podiely.

V priebehu odvolacieho konania žiadala, aby jej súd v danej veci ustanovil zástupcu z radov advokátov z dôvodu, že v jej prípade sú splnené predpoklady oslobodenia od súdnych poplatkov, keďže je dôchodkyňa a poberá dôchodok vo výške 5.200,-Sk a po právnej stránke ide o zložitý spor, na riešenie ktorého nemá potrebné právne vedomosti, a preto si ochrana jej záujmov vyžaduje, aby mala kvalifikovaného právneho zástupcu.

Odporca sa na odvolanie navrhovateľky nevyjadril, odvolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 212 a nasl. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky súčasne prejednal žiadosť navrhovateľky na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov a dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené obidve zákonné podmienky ustanovené v § 138 ods. 1 O.s.p., z ktorých dôvodov podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 30 uznesením č. k. 1 Sžo 188/2008 zo dňa 19. marca 2009 jej žiadosti nemohol vyhovieť.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým žalovaný nevyhovел nároku navrhovateľke uplatneného podľa reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva

k žiadanej nehnuteľnosti, a preto odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu.

Odvolací súd dáva do pozornosti, že predmetom preskúmovacieho konania v danej veci je rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím žalovaný v rámci konania podľa reštitučného zákona navrhovateľke nepriznal vlastnícke právo k nehnuteľnosti v žiadanom podiele.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 reštitučného zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá obvodný pozemkový úrad. Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

Podľa § 3 ods. 1 reštitučného zákona oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku:

d/ odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov.

Podľa § 2 ods. 1, 2 právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby poradiť taxatívne ustanovenom v písmene a/ až e/.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne **preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2 ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004)** a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5, písm. g/ zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správneho orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány

územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie. (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, a preto jeho právny názor bol skutkovo a právne správny, z ktorých dôvodov v danej veci boli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Z administratívneho spisového materiálu v danej veci vyplýva, že navrhovateľka ako oprávnená osoba si dňa 19.4.2004, v zákonnej lehote, uplatnila na Pozemkovom úrade v Prešove v zmysle reštitučného zákona podľa § 3 ods. 1 nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku parc. č. 1619, les, vo výmere 2ha 88a 45m², zapísaného v pozemkovej knihe vl. č. 933 kat. úz. P., ktorý prešiel do vlastníctva JRD M. (P.), právo si uplatnila po pôvodnej vlastníčke A., ktorá zomrela.

Obvodný pozemkový úrad v Prešove rozhodnutím č. OPÚ-2007/233-5 BE zo dňa 17.7.2007 rozhodol tak, že navrhovateľka spĺňa podmienky na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku podľa § 2 ods. 2 písm. c/, v spojení s § 3 ods. 1 písm. d/ reštitučného zákona a navrátil jej vlastníctvo k tomuto pozemku v podiele $\frac{1}{2}$ z podielu po A.. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že správny orgán mal preukázané, že navrhovateľka si uplatnila reštitučný nárok v zákonnej lehote, spĺňa zákonné podmienky oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2, písm. c/ reštitučného zákona, žiadaný pozemok prešiel do vlastníctva JRD v rozhodnej dobe, v roku 1950, postupom podľa zákona č. 81/1949 Zb., z ktorých dôvodov uznal jej nárok ako oprávnený podľa § 3 ods. 1, písm. d/ reštitučného zákona. Navrhovateľke navrátil vlastníctvo k žiadanému pozemku v podiele $\frac{1}{2}$ z celku, keďže v dedičskej veci po A. boli ako účastníci dedičského konania uznaní navrhovateľka, V. a J., pričom V. a J. o prinavrátenie vlastníctva nepožiadali.

Súd prvého stupňa správne preskúmal zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu a postupu, ktorý mu predchádzal a dospel k správne mu záveru, že žalovaný správny orgán postupoval v súlade s reštitučným zákonom, pokiaľ navrhovateľke priznal reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku v podiele $\frac{1}{2}$ k celku.

Uplatnenie reštitučného nároku je hmotnoprávnym úkonom a bolo vecou navrhovateľky, aby preukázala, že spĺňa zákonné podmienky v zmysle ustanovení reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku v zmysle uplatneného nároku.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu zo skutkových okolností v danej veci vyplýva, že A. bola vlastníčkou žiadaného pozemku v celosti, t. j. v podiele 1/1; dedičstvo po nej bolo prejednané bývalým Štátnym notárstvom v Prešove rozhodnutím D 592/90 zo dňa 18.6.1990; k dedeniu boli povolaní M. a právom nebohej R., V. a J.; štátne notárstvo schválilo dedičskú dohodu, na základe ktorej dedičstvo po poručiťke A. nadobudla M. - navrhovateľka v celosti bez výplaty ustupujúcim spoludedičom. Z uvedeného dedičského rozhodnutia je teda zrejmé, že do práv poručiťky A. po jej smrti vstúpili titulom dedenia podľa § 460 Občianskeho zákonníka navrhovateľka (dcéra poručiťky) a právom nebohej R. V. a J. (vnuci poručiťky).

Zákonodarca v právnej norme § 2 ods. 1, 2 reštitučného zákona ustanovuje oprávnenosť osoby na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa reštitučného zákona. Vzhľadom k tomu, že A., ktorá bola pôvodnou vlastníčkou žiadaného pozemku a teda by spĺňala zákonné podmienky oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 1 reštitučného zákona zomrela v rozhodnej dobe, oprávnenými osobami, na ktoré prešlo po jej smrti právo na uplatnenie nároku na navrátenie vlastníctva k pozemku boli navrhovateľka, a právom R. jej deti V. a J., všetci rovným dielom podľa § 2 ods. 2 písm. c/.

Z administratívneho spisu v danej veci vyplýva, že reštitučný nárok na navrátenie vlastníctva k žiadanému pozemku si uplatnila výlučne navrhovateľka a V. a J. si reštitučný nárok v zákonnej lehote neuplatnili, z ktorých dôvodov ich nárok podľa § 5 ods. 1 reštitučného zákona zanikol.

Z uvedených dôvodov odvolací súd nemohol prihliadnuť na námietku navrhovateľky, že správny orgán ako aj súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotili dôkaz a to rozhodnutie Štátneho notárstva v Prešove D 592/90 zo dňa 18.6.1990, na základe ktorého dedičského rozhodnutia jej vznikol nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku v celosti. Uvedené dedičské rozhodnutie je len dôkazom preukazujúcim oprávnenosť osoby navrhovateľky podľa

§ 2 ods. 2, písm. c/ reštitučného zákona na uplatnenie práva na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa reštitučného zákona.

Podľa § 2 ods. 2, písm. c/ reštitučného zákona ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti.

Správny bol výklad citovanej právnej normy súdom prvého stupňa ako aj žalovaným správnym orgánom, že navrhovateľke vznikol nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku v podiele $\frac{1}{2}$ k celku, pretože v danej veci ako oprávnené osoby po pôvodnej vlastníčke prichádzali do úvahy okrem navrhovateľky aj V. a J. (jej vnuci), ktoré mali právo podľa § 5 reštitučného zákona si uplatniť na pozemkovom úrade reštitučný nárok všetci rovným dielom. Vzhľadom k tomu, že nárok si uplatnila výlučne navrhovateľka, ktorá preukázala splnenie zákonných podmienok na navrátenie vlastníctva podľa reštitučného zákona, bolo možné jej navrátiť vlastníctvo k pozemku v podiele zodpovedajúcej jej podielu oprávnenej osoby podľa § 2 ods. 2 písm. c/, a keďže ďalšie do úvahy pripadajúce oprávnené osoby si reštitučný nárok v zákonnej lehote na pozemkovom úrade neuplatnili, ich právo zaniklo. Z týchto dôvodov nebolo možné ani prihliadnuť na plné moci predložené v priebehu konania navrhovateľkou.

Z uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu potvrdil, rozhodol vo veci skutkovo správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1 potvrdil.

Odvolací súd o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1. Navrhovateľke náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože pre neúspech v tomto konaní jej nevzniklo právo na ich náhradu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. apríla 2009

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová

JUDr. Zdenka Reisenauerová, v. r.

predseda senátu